

TEMA

Ja sam — pesnik. Po tome sam i interesantan. O tome i pišem. O ostalom — samo ako se staložilo u reči.

PAMĆENJE

Burljuk je govorio: Majakovski ima pamćenje kao što je put u Poltavi — svako će kaljaču ostaviti. Ali lica i datume ne pamtim. Sećam se samo da su se u 1100 godini preseljavali nekud nekakvi „Dorjani“. Ne sećam se pojedinosti ovoga događaja, ali je, mora biti, događaj ozbiljan. A pamti ti — „Ovo je napisano 2 maja. Pavlovsk. Fontani“ — bespredmetno je. Zato slobodno plivam po svojoj hronologiji.

GLAVNO

Rodio sam se 7 jula 1894 godine (ili 93 — mišljenja mame i očevo službenog prepisa ne slažu se. U svakom slučaju ne ranije). Zavičaj — selo Bagdadi, Kutaiska gubernija, Gruzija.

1-va USPOMENA

Pojmovi slikarski. Mesto nepoznato. Zima. Otac se preplatio na časopis „Domovina“. „Domovina“ ima „humoristički“ prilog. O smešnom govore i očekuju ga. Otac hoda i peva svoje svagdašnje „alon zanfan de la po četiri“. „Domovina“ je stigla. Otvaram i odmah se (sličica) derem: „Kako je smešno! Čika se ljubi s tetkom“. Smejali su se. Kasnije, kad je stigao prilog i stvarno se trebalo smejeti, ispostavilo se — ranije su se smejali samo meni. Tako su se razišla naša shvatanja o slikama i humoru.

2-a USPOMENA

Pojmovi poetski. Leto. Dolazi masa sveta. Lepi dugaćki student B. P. Gluškovski. Kožna sveštica. Odlična hartija. Na hartiji dugonja bez pantalona (a možda su mu i uz telo) pred ogledalom. Čovek se zove „Jevgenionjegin“. I Borja je bio dugonja, i nacrtni je bio dugonja. Jasno. Smatrao sam da Borja i jeste baš taj „Jevgenionjegin“. Mišljenje se održalo oko tri godine.

3-a USPOMENA

Praktični pojmovi. Noć. Iza zida beskraino šaputanje tate i mame. O klaviru. Čitavu noć nisam spavao. Golicala me jedna ista rečenica. Ujutro sam ispalio kao ij puške: „Tata, šta je to plaćanje na otplatu?“ Objašnjenje mi se veoma dopalo.

PRVA KNJIGA

Nekakva „Ptičarka Agafja“. Da sam u to vreme naišao na nekoliko takvih knjiga — ostavio bih čitanje sasvim. Srećom, druga je bila „Don Kihot“. To je knjiga! Napravio sam drveni mač i oklop, pobeđivao okolinu.

ISPIT

Preselili smo se. Iz Bagdadija u Kutais. Prijemni ispit za gimnaziju. Položio sam. Pitali su za sidro (na mom rukavu) — znao sam dobro. Ali sveštenik je pitao — šta je to „oko“. Odgovorio sam: „Tri funte“ (tako je na gruzinskom). Ljubazni ispitivači objasnili su mi da je „oko“ — oko na starom, crkvenoslovenskom. Zbog toga umalo nisam pao. Stoga sam ojednom omrznuo sve staro, sve crkveno i sve slovensko. Moguće je da su otud ponikli i moj futurizam, i moj ateizam, i moj internacionalizam.

GIMNAZIJA

Prešao sam u 4-ti razred pete gimnazije. Jedinice, slabo razredjene dvojkama. Pod klupom „Anti-Diring“.

LEKTIRA

Beletristiku uopšte nisam priznavao. Filozofija. Hegel. Prirodne nauke. Ali uglavnom marksizam. Nema umetničkog dela koje bi me više oduševilo od Marksovog „Predgovora“. Iz studentskih soba izlazila je ilegalština. „Taktika uličnih borbi“ itd. Jasno pamtim plavičastu Lenjinovu „Dve taktike“. Dopadalo mi se što je knjiga obrezana do teksta. Radi ilegalnog proturanja. Estetika maksimalne ekonomije.

PRVA POLUPESMA

Treća gimnazija izdavala je ilegalni listić „Zanos“. Uvredio sam se. Drugi pišu, a ja ne mogu?! Počeo sam da škripim. Ispalo je neverovatno revolucionarno i u istoj meri ružno. Nešto kao sadašnji Kirilov. Ne sećam se ni retka. Napisao sam drugu. Ispala liriska. Ne smatrajući takvo stanje srca spojivim sa svojim „socijalističkim dostojanstvom“, ostavio sam sasvim.

PARTIJA

1908 godina. Stupio sam u SDRPR (boljševika)... Na gradskoj konferenciji su me izabrali u MK. Bili su Lomov, Povolžac, Smidovič i drugi. Zvao sam se „drug Konstatin“. Nije mi pošlo za rukom da radim na tom mestu — uhapsili su me.

11 BUTIRSKIH MЕСЕСИ

Najvažnije za mene je vreme. Posle tri godine teorije i prakse — bacio sam se na beletristiku.

Pročitao sam sve najnovije. Simbolisti — Bjeli, Baljmont. Zahvatila me je novina forme. No bilo je tuđe. Teme, likovi nisu iz mog života. Sam sam pokušao tako dobro da pišem, ali o drugom. Pokazalo se da isto tako o drugom — ne ide. Ispalo je izveštačeno i revolucionarno-plačljivo. Nešto kao: U zlato, u purpur šume su se odevale, Sunce se igralo na glavama crkava.

Ja sam čekao: ali dani su se u mesecima izgubili. Stotine mučnih dana.

Ispisao sam takvim celu svesku. Hvala nadzornicima — pri puštanju su oduzeli. A to bih još i štampao! Dočitavši savremenost, bacio sam se na klasike. Bajron, Šekspir, Tolstoj. Poslednja knjiga — „Ana Karenjina. Nisam dočitao. Noću su me pozvali „sa stvarima — za izlazak“. Tako i ne znam kako se to tamo kod njih, Karenjinih, istorija završila.

Pustili su me. Morao sam (ohrnaka je rešila) da idem na tri godine u Turuhansk...

TAKOZVANA DILEMA

Izašao sam uzbunjen. Oni koje sam pročitao — to su takozvani veliki. Ali, koliko nije teško pisati bolje od njih. Ja već sada imam ispravniji odnos prema svetu. Potrebno je samo iskustvo u umetnosti. Gde ga naći? Ja sam nezalica. Moram proći ozbiljnu školu. A izbačen sam čak i iz gimnazije, čak i iz Stroganovskog. Ako ostanem u partiji — treba biti ilegalac. Kao ilegalac, činilo mi se, neću naučiti. Perspektiva — celog života pisati aktuelne letke, izlagati misli uzete iz ispravnih knjiga, ali koje ja nisam izmislio. Ako se iz mene istrese pročitano, šta će ostati? Marksistički metod. Ali, nije li to oružje dospelo u dečje ruke? Lako je njime baratati ako imaš posla samo s mišlju svojih. A šta ćeš u susretu s neprijateljima? Jer, eto, bolje od Bjelog ipak ne mogu da napišem. On je o svome veselo — „u nebasa potegao ananasom“, a ja o svome kukam — „stotine mučnih dana“. Lako je drugim partijcima. Oni imaju još i univerzitet. (A višu školu sam tada — još nisam znao šta je to — uvažavao!)

Šta mogu suprotstaviti estetičari stareza koja se navala na mene? Zar revolucija neće od mene zahtevati ozbiljnu školu? Svratio sam do, tada još druga po partiji, Medvedeva: hoću da pravim socijalističku umetnost. Serjoža se dugo smeja: tanka ti je petlja.

Ipak mislim da je potcenio moju petlju. Prekinuo sam partiski rad. Seo sam da učim.

POČETAK MAJSTORSTVA

Mislio sam — stihove da pišem ne mogu. Iskustvo je plačevno. Dohvatio sam se slikarstva. Učio sam kod Zukovskog. Zajedno sa nekakvim damicama ukrašavao sam srebrne servisičice. Kroz godinu dana dosetio sam se — pa ja učim ručni rad...

POSLEDNJA ŠKOLA

Seđeo sam na „glavi“ godinu dana. Stupio sam u Školu slikarstva, vajarstva i arhitekture: jedino mesto gde su me primili bez uverenja o pouzdanosti. Radio sam dobro.

Iznenadilo me: podražavao me — samostalne gone. Larionov, Maškov. Revolucionarnim instinktom stao sam uz progonjene.

DAVID BURLJUK

U školi se pojavio Burljuk. Izgled drzak. Lornjon. Redengot. Ide pevajući. Počeo sam ga zadirkivati. Skoro se posvajdajmo.

NEZABORAVNA NOĆ

Razgovor. Od rahmanjinovske dosade prešli smo na školsku, od školske — na svu klasičnu dosadu. Kod Davida — gnev majstora koji je prestigao savremeničke, kod mene — patos socijaliste koji zna neizbežnost rušenja stareži. Rodio se ruski futurizam.

SLEDEĆA

Preko dana kod mene je ispala pesma. Tačnije — parčici. Loši. Nigde nisu štampani. Noć. Sretenski bulevar. Čitam Burljuku stihove. Dodajem — to je jedan moj poznaničnik. David se zaustavio. Pogledao me. Dreknuo: „Ta to ste vi sami napisali! Pa vi ste genijalan pesnik!“ Pripisivanje tako grandioznog i nezastuženog epiteta meni obradovalo me je. Sav sam uronio u stihove. Te večeri sasvim neotekivano postao sam pesnik.

„ŠAMAR“

Vratili smo se iz Majačke. Ako i s nejasnim pogledima, a ono s izoštrenim temperamentima. U Moskvi je Hlebnjikov. Njegova genijalnost bila je tada pomeračena kipući Davidom. Ovde se motao i futuristički jezuit reči — Kručionih.

Posle nekoliko noći lirike rodili smo zajednički manifest. David je sakupljao, prepisivao, zajedno smo mu dali ime i objavili „Samar društvenom ukusu.“

POČETAK 14-te GODINE

Osećam majstorstvo. Mogu da ovladam temom. Sasvim. Postavljam pitanje o temi. O revolucionarnoj. Mislim o „Oblaku u pantalonama“.

NAJRAODOSNIJI DATUM

Jul 915-te godine. Upoznajem se sa L. Ju. i O. M. Brikovima.

OKTOBAR 1917

Prihvatiti ili ne prihvatiti? Takvo pitanje za mene (i za druge moskovske futuriste) nije postojalo. Revolucija je moja. Pošao sam u Smoljni. Radio. Sve što mi je došlo pod ruku. Počinju zasedati.

1918 GODINA

RSFSR-u nije do umetnosti. A meni je upravo do nje. Navraćao sam u Proletkult do Kšesinske. Zašto nisam u partiji? Komunisti su radili na frontovima. U umetnosti i prosveti zasud su kompromisleri. Kad bi me poslali da lovim ribu u Astrahanu.

25 OKTOBAR, 18-a GODINA

Završio sam Misteriju. Čitao. Mnogo se priča. Postavio ju je Majerhold sa K. Maljevičem. Strašno se urlalo oko nje. Naročito komunistizirajuća inteligencija. Šta sve nije Andrejeva radila. Da smeta. Triputa su je davali — zatim razbili. I krenuli su „Magbeti“.

21-va GODINA

Probijajući se kroz sve gnjavaže, mržnje, kancelarštinu i tuposti — postavljao drugu varijantu misterije...

Išla je oko sto puta.

1928-a GODINA

Pišem poemu „Loše“. Dramu i svoju literarnu biografiju. Mnogi su govorili: „Vaša autobiografija nije baš mnogo ozbiljna“. Ispravno. Još se nisam zaakademio i nisam navikao da mazim svoju personu, a i posao me najviše interesuje samo ako je veseo. Uspon i pad mnogih literatura, simbolisti, realisti itd., naša borba protiv njih — sve to što se odigravalo pred mojim očima deo je naše veoma ozbiljne istorije. To zahteva da se o njemu piše. I napisao.

(Delovi autobiografije V. Majakovskog).

sudari

Duboka reka odjeka
U galeriji alarma
Vreba naučnu maniju
Po svim budžacima.
Nabrljnost luđa
Puni uličnu prozu
Prelamanjem svetlosti.
Iluzija —
Mnoštvo perjanih jastuka
U mečavi
Gužva ukrštenih pahuljica
U letu
Ožima nedostaje raskoš
Ogrtanja prizora.
Tražim identitet života
Snagu i smisao smeja
A čujem, prigrušeno
Treba održavati komediju
Čoveče

Da se društvo skandalizuje
Efektnom beznačajnošću.
Boje iluzija
Su debelo nabačene
Umotane krpama poezije.
Šta!

Zar moj krevet
Ima dvostruko lice?
Zlatna zrncu sunca
I prašine
Svetlucaju i ogrcu se
Besmrtnošću.
Lepota jaše na tigru
Iz džungle
Njeni ljudi časovi dangube
Kao tršćana pecaljka
Bez mame.
Moj sto i lampa
Postaju prerušene zvezde
Meteori i sunca.
Atmosfera
Sklonu fatamorgani.
Pitanja
Prošimaju nebo
Na mlažni pogon
Zar nije vreme
Diana igračka?
Te silne maske života
Vredne su tolikih karnevala.

razgovori

Posmatram skakanja
u krugu jednostavnosti
ne mogu da propustim
slušanje dugih rečenica
o opasnim besmislicama
ljudoždera civilizacije.
Friederi zamrzavaju
fijati polažu šoferske ispite
huliranje njima kukove
televizori namiguju ustreljalo
tarifni pravilnici
stupaju potpuno novi
direktori i fiče
promiču munjevito
i žvaču se u ustima
plemenitih moljaca.
Kako je bogat dekor
vikihi i krkih ulica grada
kako su ogromni i sivi
dimnjaci stambenih zajednica
kako parovi čudno mile
u ritmu
super moderne muzike jezika
koja prekonosira
vremenu
da je reka ponornica.

raspoložena

Ormani škrepe promuklo
podne se samnom igra
hula hupa
gusta tabla leđa
lepi prozore
kao najlon zavesa.
Imam šta da radim
jer volim proka sveta
kome sem mene niko
i ništa ne treba
čak ni sladoled.
Pljuckam ja na sve
ostale
kao da sam u sred tihe gužve
i pomalo glasne
kao mravi osmesi mile
kao miševi pljuskovi kikota
iskaču iz mene
dođjavola
kao da me neko golica.

Marica MALETIC

